

**Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksestä vuonna 1988 pidetyn 75. Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymien yleissopimusten ja suositusten johdosta**

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 15 päivältä joulukuuta 1989 lähettänyt hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 239/1989 vp. ulkoasiainvaliokuntaan.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti sosiaalivaliokunta on antanut asiasta liitteenä olevan lausunnon.

Asian johdosta on ollut kuultavana nuorempi hallitussihteeri Liisa Heinonen työministeriöstä.

Käsiteltyään asian ulkoasiainvaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Kansainvälisen työjärjestön (ILO) 75. Kansainvälinen työkonferenssi pidettiin Genevessä 1.—22.6.1988. Konferenssissa hyväksyttiin yleissopimukset n:o 167 ja 168, jotka koskevat turvallisuutta ja terveyttä rakentamisessa sekä työllisyyden edistämistä ja työttömyysturvaa, sekä niihin liittyvät suositukset n:o 175 ja 176.

Yleissopimuksessa n:o 167 asetetaan työsuojelun toteuttamiseen ja yhteistoimintaan liittyviä velvoitteita rakennusalan työnantajille, työntekijöille ja rakennustyömaalla itsenäisesti työtä tekeville henkilöille ja urakoitsijoille. Sopimusta sovellettaisiin kaikkeen rakentamiseen. Hallitus esittää, ettei sopimusta tässä vaiheessa hyväksyttäisi, koska Suomen työturvallainsäädäntö ei koske itsenäisiä yrittäjiä. Sopimukseen liittyvä suositus n:o 175 ehdotetaan otettavaksi huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista.

Yleissopimuksen n:o 168 ja siihen liittyvän suosituksen n:o 176 tarkoituksena on edistää työllistymistä ja tuottavan työn tarjoamista. Tavoitteena on myös mahdollisimman kattavan työttömyysturvan luominen. Hallitus esittää yleissopimuksen hyväksymistä ja suosituksen huomioon ottamista tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista.

Hallituksen esityksen, sosiaalivaliokunnan lausunnon ja saamansa selvityksen perusteella ulkoasiainvaliokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyviä ehdotuksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina sekä puoltaa niiden hyväksymistä. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota yleissopimuksen n:o 168 15 artiklan 1 b kohdan tulkintaan ja edellyttää, että sopimuksen velvoitteet tulevat täytetyiksi.

Edellä esitettyyn viitaten ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

*että Eduskunta ei tässä vaiheessa hyväksyisi Genevessä pidetyssä Kansainvälisessä työkonferenssissa 20 päivänä kesäkuuta 1988 hyväksyttyä Kansainvälisen työjärjestön yleissopimusta n:o 167, joka koskee turvallisuutta ja terveyttä rakentamisessa, ja*

*että Eduskunta hyväksyisi Genevessä pidetyssä Kansainvälisessä työkonferenssissa 21 päivänä kesäkuuta 1988 hyväksytyn Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen n:o 168, joka koskee työllisyyden edistämistä ja työttömyysturvaa.*

Lisäksi valiokunta ehdottaa,

*että Genevessä pidetyssä Kansainvälisessä työkonferenssissa 20 päivänä kesäkuuta 1988 hyväksytty Kansainvälisen työjärjestön suositus n:o 175, joka koskee turvallisuutta ja terveyttä rakentamisessa, otetaan huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista ja*  
*että Genevessä pidetyssä Kansainvälisessä työkonferenssissa 21 päivänä kesäkuuta 1988 hyväksytty Kansainvälisen työjärjestön suositus n:o 176, joka*

*koskee työllisyyden edistämistä ja työtömyysturvaa, otetaan huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se*

*on tarkoituksenmukaista ja mahdollista.*

Helsingissä 14 päivänä syyskuuta 1990

---

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Aaltonen, varapuheenjohtaja Melin ja jäsenet Alm-

gren, Björklund, Elo, Hilpelä, Juhantalo, Wahlström ja Väyrynen sekä varajäsenet Donner, Haavisto, Kääriäinen ja Laine.

---

EDUSKUNNAN  
SOSIAALIVALIOKUNTA

*Liite*

Helsingissä

25 päivänä toukokuuta 1990

Lausunto n:o 3

Ulkoasiainvaliokunnalle

Ulkoasiainvaliokunta on 13 päivänä helmikuuta 1990 eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytänyt sosiaalivaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä n:o 239/1989 vp. vuonna 1988 pidetyn 75. Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymien yleissopimusten ja suositusten johdosta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina erikoistutkija Pertti Siiki ja suunnitteluasihteri Pekka Peltola työministeriöstä, kansliapäällikkö Kari Puro ja ylitarkastaja Olavi Myllyharju sosiaali- ja terveysministeriöstä, toimistopäällikkö Keijo Kaittola työsuojeluhallituksesta, ylitarkastaja Kauko Salo sosiaalihallituksesta, korkeimman oikeuden presidentti Olavi Heinonen, asiamies Tapio Kuikko Suomen Työnantajain Keskusliitosta, työvoimapolitiikan asiamies Martti Huttunen Liiketyönantajain Keskusliitosta, työsuojelusihteri Matti Huttunen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, työehtoasiainsihteri Raila Kangasperko Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitosta, vastaava lakimies Jari Hellstén Rakennustyöläisten Liitosta ja lainopillinen johtaja Hannele Langinkoski Suomen Rakennusteollisuusliitosta.

Hallituksen esitykseen sisältyy yleissopimus (n:o 167) ja siihen liittyvä Kansainvälisen työjärjestön suositus (n:o 175), jotka koskevat turvallisuutta ja terveyttä rakentamisessa. Yleissopimuksessa asetetaan työsuojelun toteuttamiseen ja yhteistoimintaan liittyviä velvoitteita rakennusalan työnantajille, työntekijöille ja rakennustyömaalla itsenäisesti työtä tekeville henkilöille ja urakoitsijoille. Sopimusta sovellettaisiin kaikkeen rakentamiseen. Suositus sisältää ohjeita samaan aihepiiriin liittyvistä kysymyksistä. Hallitus esittää, ettei sopimusta tässä vaiheessa hyväksyttäisi, koska Suomen työturvallisuuslainsäädäntö ei koske

itsenäisiä yrittäjiä. Suositus ehdotetaan otettavaksi huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista.

Toinen hallituksen esitykseen sisältyvä yleissopimus (n:o 168) ja suositus (n:o 176) koskevat työllisyyden edistämistä ja työttömyysturvaa. Sopimuksen ja suosituksen tarkoituksena on edistää työllistymistä ja tuottavan työn tarjoamista. Tavoitteena on myös mahdollisimman kattavan työttömyysturvan luominen. Hallitus esittää yleissopimuksen hyväksymistä ja suosituksen huomioon ottamista tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista.

Yleissopimuksen n:o 168 osalta valiokunta kiinnittää erityistä huomiota 15 artiklan 1.b. kohdan tulkintaan. Kyseinen säännös edellyttää, että kokonaan työttömän työttömyysturva on vähintään 50 prosenttia tavallisen työläisen palkasta tai vastaa peruselinkustannusten kattamiseen tarvittavaa vähimmäismäärää, sen mukaan kumpi näistä on korkeampi. Suomessa ei tule kysymykseen sopimuksen kolmas vaihtoehto, vertailu lakisääteisen vähimmäispalkan puolikkaaseen.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ei kumpaakaan mainituista vertailuperusteista voida yksiselitteisesti määritellä. Säännös antaa kansallisesti arvioitavaa taustaa kansallisen työttömyysturvajärjestelmän perustason määrittämiselle. "Tavallisen työläisen" palkkaa arvioitaessa perustana voi olla työehtosopimuksen mukainen palkka. Peruselinkustannusten kattamiseen tarvittavan määrän arviointi voi perustua tutkimukseen ja käytännön kokemuksen, jossa yhtenä tekijänä voi olla toimeentulotuen ja muiden sosiaalisten etuuksien suuruus. Arviointi tulee lisäksi aina tehtäväksi keskimääräisinä lukuina.

Määritelmien vaikeuden ja moniselitteisyyden johdosta sosiaalivaliokunta edellyttää, että hallitus seuraa erityisesti Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen n:o 168 15 artiklan 1.b. kohdan täyttämistä. Osana kansalaisten perusturvaa työttömyysturvan peruspäivärahan tason korotuksella on varmistettava sopimuksen velvoitteiden toteutuminen ja etteivät työttö-

mät joudu tarpeettomasti turvautumaan toimeentulotukeen.

Edellä esitettyyn ja hallituksen esityksen perusteluihin viitaten sosiaalivaliokunta lausuntoon kunnioittavasti esittää,

*että hallituksen esitykseen sisältyvät ehdotukset hyväksyttäisiin.*

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinari, varapuheenjohtaja Louvo ja jäsenet Alaranta, Alaranta, Hurskainen, Kankaanniemi,

Koistinen, Kärhä, P. Leppänen, Mäkipää, Paavilainen, Rinne, Stenius-Kaukonen, Taina ja Väistö.

### Eriävä mielipide

Mielestämme työttömyysturvan peruspäivärahan taso ei yllä ILO:n sopimuksen n:o 168 edellyttämälle tasolle. Hallitus tunnustaa itsenkin, että nipin napin sopimuksen taso saavutetaan. Hallitus tulkitsee sopimuksen asettamia kriteereitä kuitenkin selvästi virheellisesti.

Tämän vuoksi valiokunnan mietinnön lausuntoa tulisi muuttaa seuraavasti:

#### 6. kappale

”Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ei kumpaakaan mainituista vertailuperusteista voida yksiselitteisesti määritellä. Säännöksen arvioinnille antaa taustaa muiden kansainvälisten sopimusten tulkinta. ’Tavallisen työläisen’ palkkaa arvioitaessa perustana ei voi olla työ-

ehtosopimusten alin palkka kuten hallituksen esityksessä. Peruselinkustannusten kattamiseen tarvittavan määrän arvioinnissa ei pelkkää laajennettua perusosaa voida käyttää pohjana, koska siinä ei ole otettu huomioon esimerkiksi asumiskustannuksia. Arviointi tulee tehtäväksi keskimääräisinä lukuina.”

#### 7. kappale

”Sosiaalivaliokunta edellyttää hallitukselta, että työttömyysturvan peruspäivärahaa korotetaan siten, että työtön ei pääsääntöisesti joudu turvautumaan toimeentulotukeen. Tällöin käyvän pohjan peruspäivärahan nettotasolle antaa keskimääräinen toimeentulotuki, joka on laajennettu perusosa korotettuna 30 prosentilla.”

Helsingissä 25 päivänä toukokuuta 1990

**Marjatta Stenius-Kaukonen Pekka Leppänen**  
**Matti Väistö Juhani Alaranta**

**Annikki Koistinen**  
**Toimi Kankaanniemi**